

VII. évfolyam 2. szám 2017

STATISZTIKAI JELENTÉSEK

A MEZŐGAZDASÁG 2016. ÉVI TELJESÍTMÉNYE

**A mezőgazdaság 2016. évi teljesítménye
VII. évfolyam 2. szám 2017**

Megjelenik időszakosan
2017. október 31.

Felelős szerkesztő
Keszthelyi Szilárd

Szerző
Varga Éva
varga.eva@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: +36 70 501 1003
Fax: (+36 1) 2178-111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
<https://asir.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

Ezen kívül figyelmébe ajánljuk a Statisztikai Információs Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, amelyek áttekintik a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: +36 70 501 1151

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer 2016. évi eredményei.....	3
Módszertani áttekintés	3
A mezőgazdaság 2016. évi teljesítménye	4
Táblázatok	6
Ábrák	8
A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2014–2016.....	8
A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2016-ban	9
A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2016 között	9
A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2016-ban	10
A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása	10
A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása	11
Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer 2016. évi eredményei

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyév követő januárban kell átadni az Európai Bizottságnak. A végleges adatsort a tárgyév követő év szeptemberéig kell elkészíteni. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) készíti az MSZR első és második előrejelzését, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmozódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők fő tevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások és az el nem különíthető másodlagos, nem mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

Az MSZR-ben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz az abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kimutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmeik mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos, nem mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2016. évi teljesítménye

A Mezőgazdasági Számlarendszer alapján a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapon számított értéke 2016-ban 2588 milliárd forintot tett ki, 4 százalékkal meghaladva a 2015. évi eredményt. A termelés közvetlen költségeit lefedő folyó termelőfelhasználás értéke (1513 milliárd forint) 2 százalékkal emelkedett, így a bruttó hozzáadott érték (1074 milliárd forint) 7 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem (702 milliárd forint) 4 százalékkal volt magasabb 2016-ban, mint 2015-ben.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2016-ban 7 százalékkal meghaladta az előző évit.

Az MSZR eredményei alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2015. évi 2 százalékos csökkenés után 2016-ban 9 százalékkal magasabb volt az előző évinél, mivel a megtermelt növényi termékek volumene 16 százalékkal nőtt, az állatok és állati termékeké a 2015. évi szinten maradt. A mezőgazdasági termelés volumennövekedését csökkenő termelői árak kísérték. A volumen- és árváltozás eredményeként a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke folyó alapon 8 százalékkal nőtt, míg az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 2 százalékkal csökkent a 2015. évi szinthez viszonyítva. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapon számított értéke (2401 milliárd forint) összességében 4 százalékkal (93 milliárd forinttal) haladta meg a 2015. évi értéket (1. ábra).

A növényi termékek körében a burgonya, a gyümölcsfélék volumene csökkent 2016-ban, a többi termékcsoport termésmennyisége elérte vagy meghaladta a 2015. évit. A gabonafélékből 18 százalékkal több termelt az előző évinél magasabb hozamoknak köszönhetően. Mindegyik gabonaféle termésátlaga elérte vagy meghaladta a 2015. évit, de a 2011–2015 közötti évek átlagánál is legalább 10 százalékkal magasabbak voltak a hektáronkénti hozamok.

Kukoricából 8,7 millió tonna termelt, 32 százalékkal több a 2015. évinél, és 23 százalékkal több az előző öt év, azaz a 2011–2015. évek átlagánál. A 2016. évi kukoricatermés a 2014. évi abszolút rekord és a 2005., valamint a 2008. évi 9 millió tonna körüli termés utáni negyedik legjobb eredmény. Magyarországon minden idők legnagyobb kukoricatermését takarították be 2014-ben, 9,3 millió tonnát. A kukorica 2016. évi 8,6 tonna/hektár termésátlaga csaknem másfélszerese a 2015. évinek és az eddig elért legjobb hektáronkénti eredmény.

A kalászos gabonák közül különösen jó termést hozott a búza és az árpa. Az árpa termésátlaga 23, a búzáé

19 százalékkal múlta felül a 2011–2015 közötti évek átlagát. Búzából (durumbúzával együtt) összesen 5,6 millió tonnát takarítottak be 2016-ban, amely 5 százalékkal több a 2015. évinél és 18 százalékkal meghaladja az elmúlt öt év átlagát. Az árpatermés 1,6 millió tonna volt, a 2015. évit 13 százalékkal, az előző öt év átlagát 39 százalékkal meghaladva. Rizsből 14 százalékkal termelt több, mint 2015-ben, ellenben a tritikálé betakarított mennyisége 4 százalékkal kevesebb lett, valamint a zab- és a rozstermés is elmaradt 19 százalékkal a 2015. évitől. Mindhárom esetben a terület csökkenése áll a háttérben, a termésátlagok emelkedtek. A tritikálé betakarított területe 9 százalékkal, a zab területe 20, a rozse pedig 29 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban.

Rekordtermést takarítottak be napraforgóból és repceből 2016-ban. A napraforgó 1,9 millió tonnás termésmennyisége 20 százalékkal több a 2015. évinél és 28 százalékkal haladta meg az előző öt év átlagát. A napraforgó vetésterülete 3 százalékkal, termésátlaga 17 százalékkal volt magasabb, mint 2015-ben. Repceből 925 ezer tonna (+57 százalék) termelt, egyrészt a termőterület 16 százalékos növekedésének, másrészt a 34 százalékkal magasabb termésátlagnak köszönhetően. A szója betakarított mennyisége 27, a cukorrépáé 23 százalékkal volt több a 2015. évinél.

A friss zöldségfélék kibocsátásának volumene 4 százalékkal nőtt, a burgonyáé 5 százalékkal csökkent. Bár a burgonya termésátlaga 11 százalékkal magasabb volt, mint 2015-ben, a területe azonban 12 százalékkal kisebb volt 2016-ban. A gyümölcsfélék kibocsátásának volumene összességében 4 százalékkal csökkent, amelyben nagy szerepe van annak, hogy az alma- és a szőlőtermés 2016-ban elmaradt a 2015. évitől.

Az élő állatok és állati termékek termelésének volumene a 2015. évi szinten alakult. A főbb ágazatok körében az élő szarvasmarha kibocsátásának volumene 4 százalékkal, a baromfié 3 százalékkal nőtt, a juh- és kecskeágazaté az előző évi szinten maradt, ellenben a sertés kibocsátásának volumene 2 százalékkal elmaradt a 2015. évitől. A tejtermelés volumene mérsékelten (1 százalékkal), a tojástermelésé 4 százalékkal csökkent (2. ábra).

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya 2016-ban 65:35 százalék. Ez az arány 2015-ben 63:37 százalék volt, azaz 2016-ban tovább nőtt a növénytermesztés aránya (3. ábra).

A folyó termelőfelhasználás szerkezete érdemben nem változott 2016-ban, értéke 2 százalékkal emelkedve 1513 milliárd forintot tett ki (4. ábra). A termelés során közvetlenül felhasznált inputok volumene 4 százalékkal emelkedett, beszerzési ára 2 százalékkal mérséklődött. A folyó termelőfelhasználás legnagyobb tételét (32 százalékat) adó takarmányköltség 2 százalékkal emelkedett. A felhasznált műtrágya volumene

13 százalékkal nőtt, ára viszont 11 százalékkal csökkent, így költsége nem egészen 1 százalékkal haladta meg a 2015. évit. A vetőmagköltség 1 százalékkal, a növényvédőszer-költség 3 százalékkal emelkedett, viszont az energiaköltség az alacsonyabb áraknak köszönhetően 3 százalékkal mérséklődött.

A mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke előző évi áron 17 százalékkal, folyó áron 7 százalékkal nőtt 2016-ban (5. ábra). Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 58 forint értékű inputot használtak, egy évvel korábban, 2015-ben 59 forintot.

A termeléshez kötött támogatás 3 százalékos csökkenése, az egyéb termelési támogatás 2 százalékos emelkedése, összességében a termelési támogatások

0,5 százalékos bővülése mellett a termelési tényezők jövedelme 6 százalékkal nőtt 2016-ban. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem folyó alapáron 4 százalékkal magasabb volt, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 2016-ban 2 százalékkal csökkent, és folytatódott a korábbi évek tendenciája, azaz a nem fizetett munkaerő-ráfordítás csökkent (3 százalékkal), míg a fizetett munkaerő-ráfordítás 1 százalékkal emelkedett (6. ábra).

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelmhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 107 százalék, azaz 2016-ban az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 7 százalékkal emelkedett.

Táblázatok

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai^{a)}

Megnevezés	Folyó alapon		
	2014	2015	2016
Gabonafélék (vetőmaggal)	733	641	692
Ipari növények (hüvelyesekkel)	284	309	380
Takarmánynövények	56	62	69
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	198	233	222
Burgonya (vetőgumóval együtt)	36	26	31
Szőlő, gyümölcs	110	131	120
Bor	24	33	33
Egyéb növényi termékek	13	16	15
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 455	1 451	1 562
Állatok	556	602	604
Állati termékek	280	254	235
Élő állatok és állati termékek együtt	836	856	839
Mezőgazdasági termékek összesen	2 291	2 307	2 401
Mezőgazdasági szolgáltatások	117	126	131
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	48	53	56
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 456	2 487	2 588
Folyó termelőfelhasználás	1 459	1 479	1 513
Bruttó hozzáadott érték alapon	997	1 008	1 074
Termelési tényezők jövedelme	1 208	1 120	1 190
Működési eredmény/vegyes jövedelem	888	772	812
Nettó vállalkozói jövedelem	783	672	702

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

Forrás: KSH, AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Megnevezés	éves munkaerő egység		
	2014	2015	2016
Összesen	462 930	441 903	434 281
Nem fizetett	336 165	310 966	302 015
Fizetett	126 766	130 936	132 265

Forrás: KSH, AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály

3. táblázat: **A Mezőgazdasági számla főbb adatainak változása^{a)}**

Megnevezés	százalék					
	Volumenindex			Értékindex		
	2014/13	2015/14	2016/15	2014/13	2015/14	2016/15
Gabonafélék (vetőmaggal)	123,3	85,4	118,4	109,7	87,4	108,0
Ipari növények (hüvelyesekkel)	115,4	94,2	130,9	107,9	108,5	123,0
Takarmánynövények	105,2	91,3	133,2	108,9	111,0	111,8
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	111,0	107,9	101,9	111,7	117,7	95,2
Burgonya (vetőgumóval együtt)	115,3	79,3	94,9	104,8	71,7	118,2
Szőlő, gyümölcs	108,5	96,0	96,4	86,9	119,8	91,3
Bor	62,6	131,6	110,9	74,9	138,5	98,5
Egyéb növényi termékek	101,8	107,2	108,9	117,2	121,4	92,4
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	116,3	92,0	116,3	106,6	99,8	107,6
Állatok	105,0	106,4	101,0	102,6	108,2	100,3
Állati termékek	105,4	104,4	96,4	111,4	90,7	92,6
Élő állatok és állati termékek együtt	105,1	105,7	99,6	105,4	102,4	98,0
Mezőgazdasági termékek összesen	112,2	97,0	110,1	106,2	100,7	104,0
Mezőgazdasági szolgáltatások	104,3	103,8	98,0	108,3	107,6	104,0
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	91,2	110,9	102,2	91,3	110,0	104,7
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	111,4	97,6	109,3	105,9	101,2	104,1
Folyó termelőfelhasználás	103,8	102,3	104,3	100,1	101,4	102,3
Bruttó hozzáadott érték alapján	124,1	90,8	116,7	115,7	101,1	106,6
Termelési tényezők jövedelme				114,9	92,8	106,2
Működési eredmény/vegyes jövedelem				115,7	87,0	105,1
Nettó vállalkozói jövedelem				117,6	85,9	104,3

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

Forrás: KSH, AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály

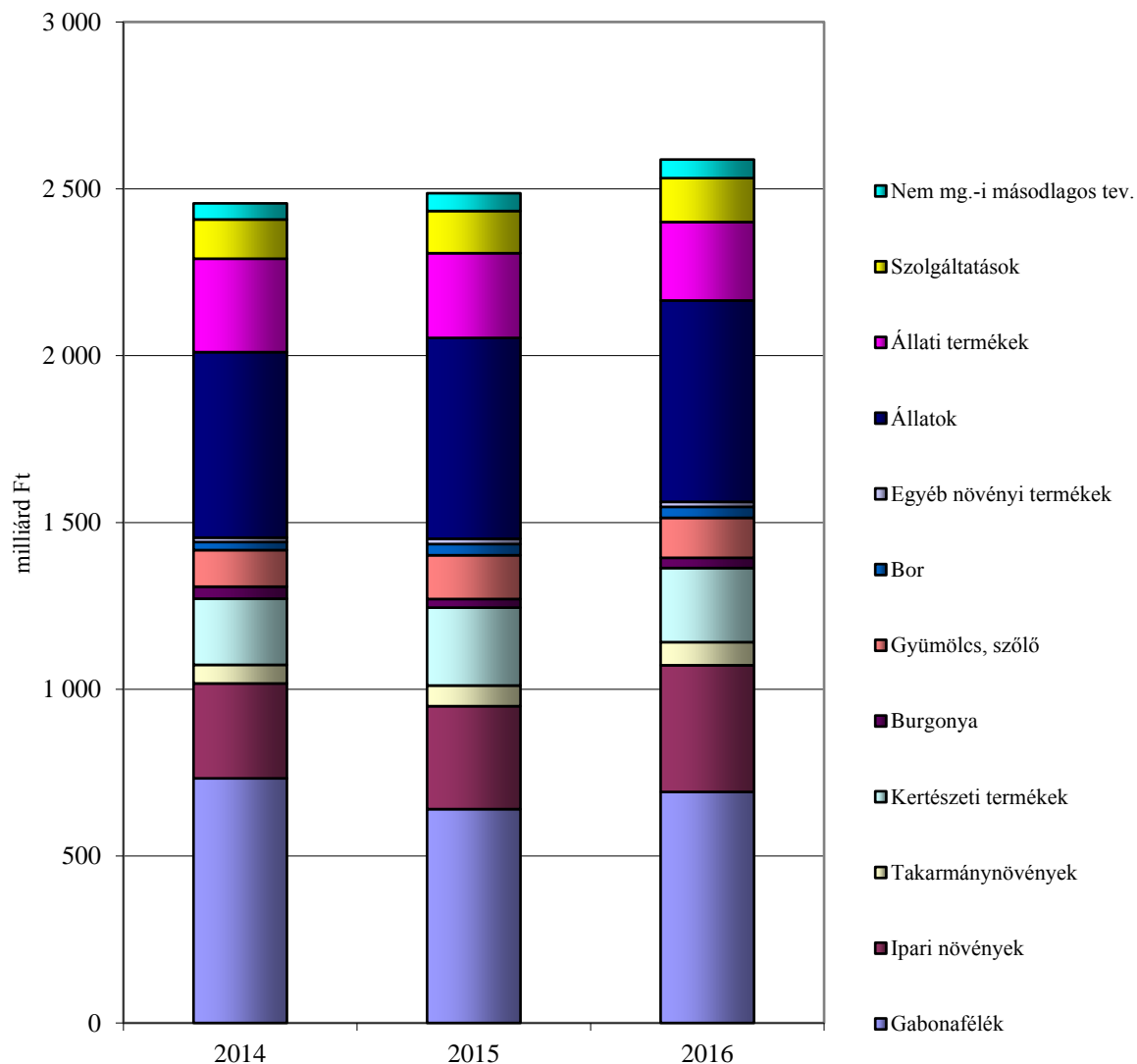
4. táblázat: **Mezőgazdasági jövedelemindexek**

Megnevezés	előző év = 100,0		
	2014	2015	2016
A mutató	106,7	95,4	107,0
C mutató	113,8	84,3	103,3

Forrás: KSH, AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály

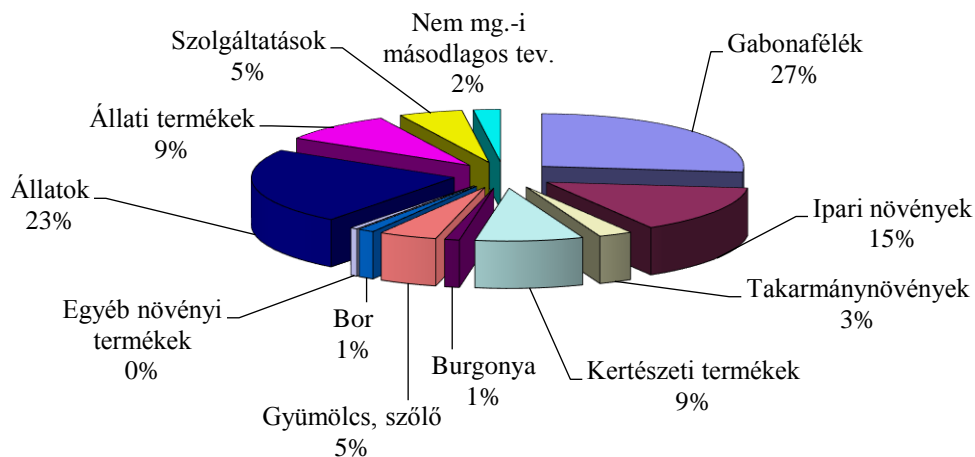
Ábrák

1. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2014–2016 között

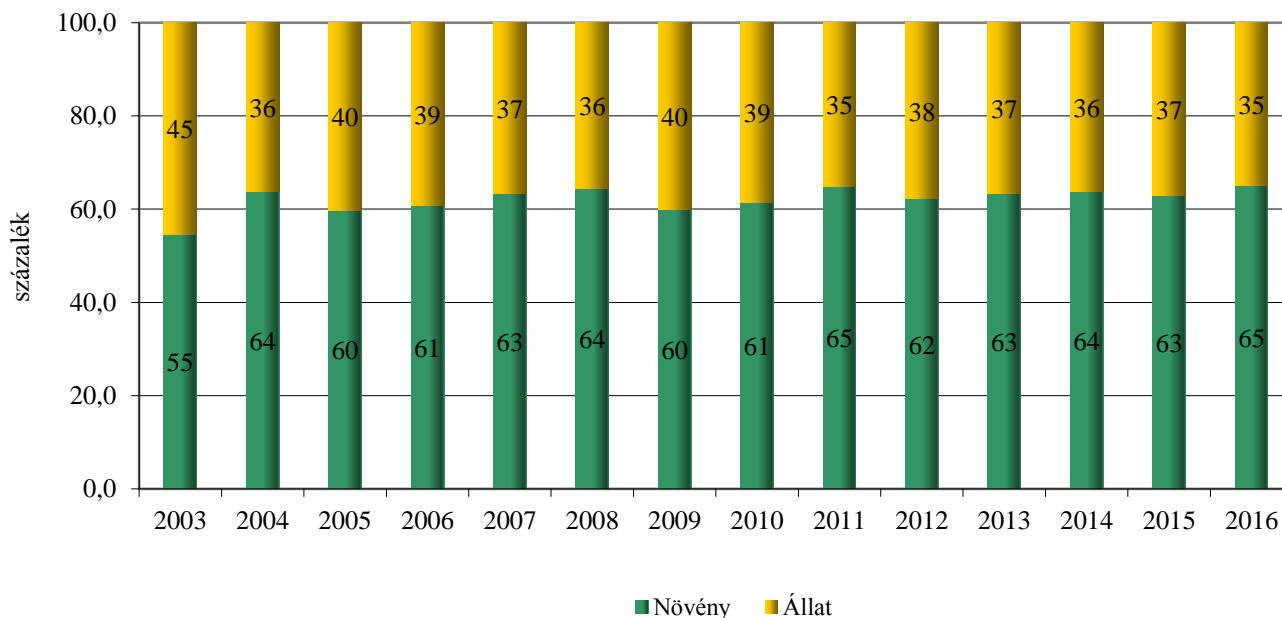
Forrás: AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály, KSH

2. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2016-ban

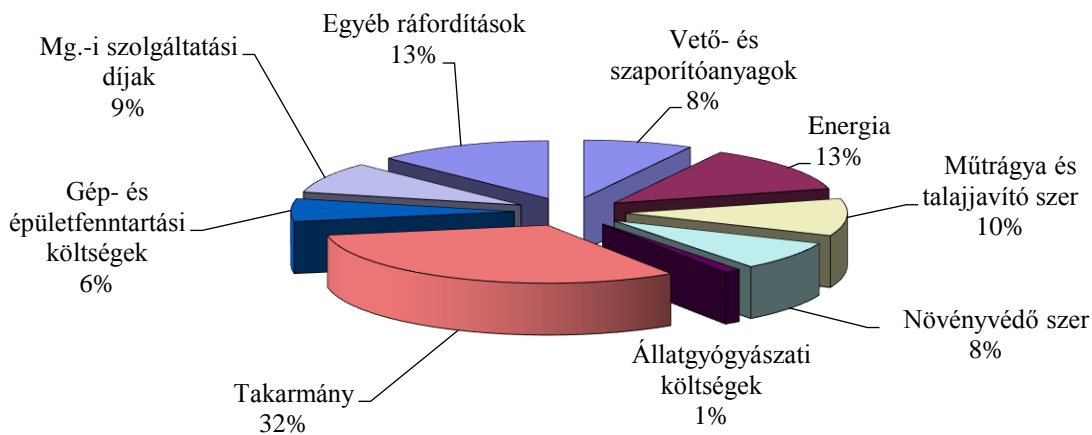
Forrás: AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály, KSH

3. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2016 között

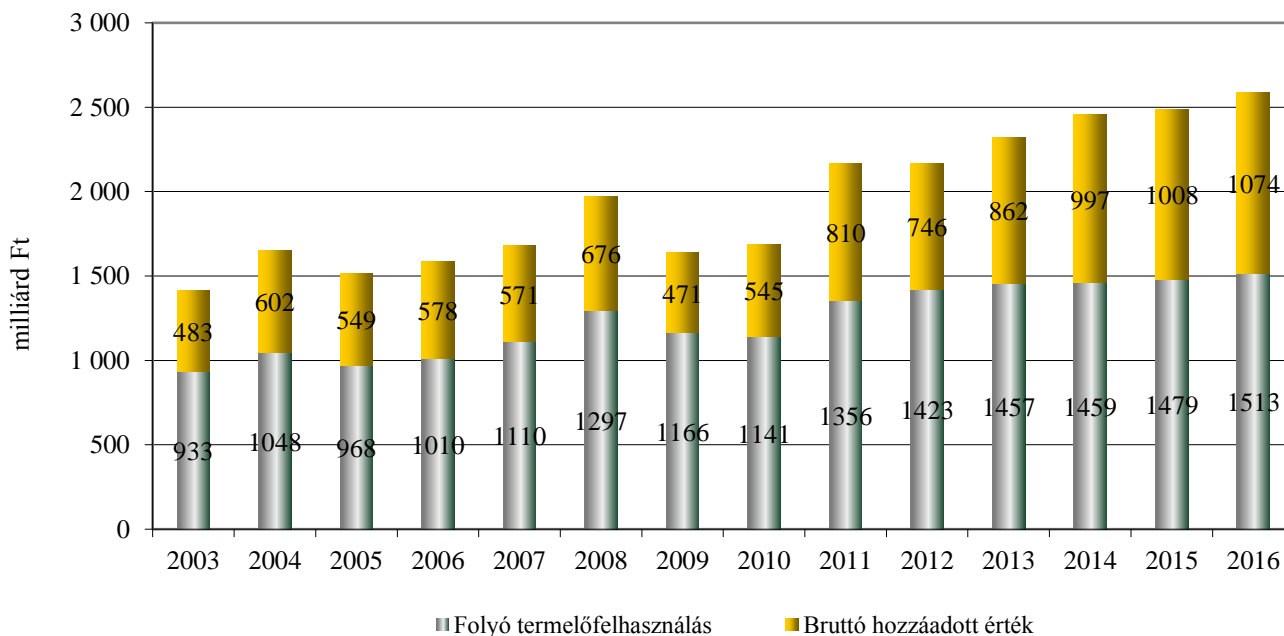
Forrás: AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály, KSH

4. ábra: A folyó termelőfelhasználás szerkezete 2016-ban

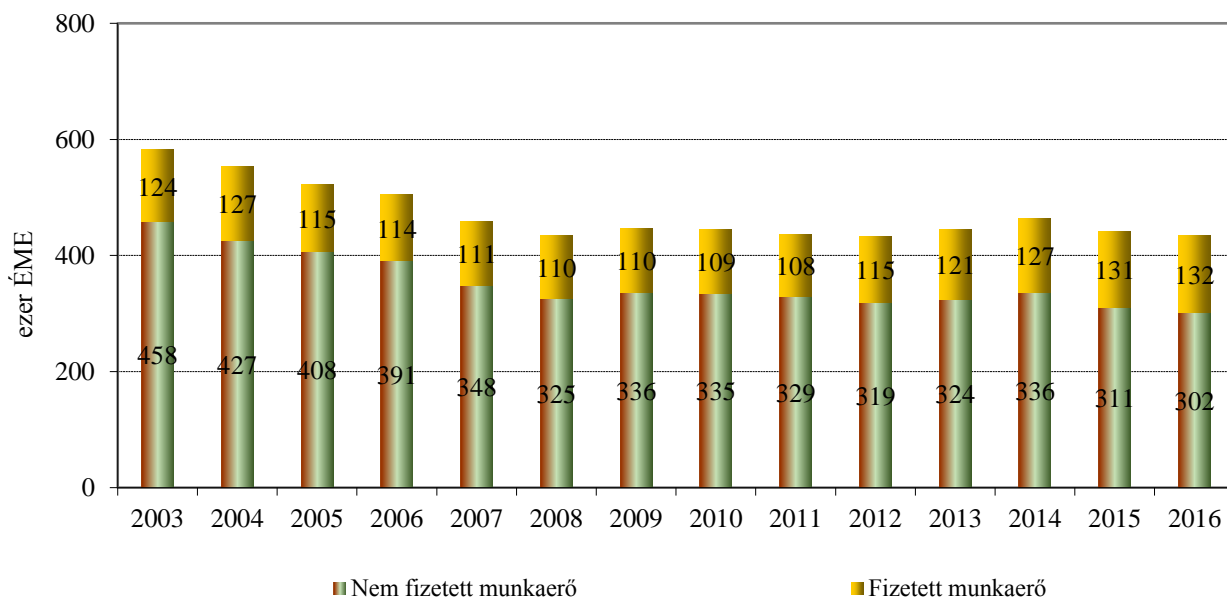
Forrás: AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály, KSH

5. ábra: A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása

Forrás: AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása

Forrás: AKI Tesztüzemi és Ágazati Információs Osztály, KSH

